

ਸ਼ੇਖਰ ਧਵਨ ਜੋ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਸੁਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਏਜੰਟ -

ਜਵਾਬਦਾਰ

2014 ਦਾ ਆਰਐਸਏ ਨੰਬਰ 6285

ਮਾਰਚ 17, 2015

ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ, 1872 — ਐੱਸ.34 — ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 — ਐੱਸ.138 — ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1908 — ਐੱਸ.34 — ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1963 — ਐੱਸ.12 — ਪੰਜਾਬ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਮਨੀ ਲੈਂਡਰਜ਼ ਐਕਟ, 1938 — ਐੱਸ. 5. - ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ - ਸਬੂਤ ਮੁੱਲ - ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ - ਮੁਦਈ ਫਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨਾਲ ਖਾਤਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ - ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਇੱਕ ਰਕਮ ਉਧਾਰ ਲਈ ਸੀ ਜੋ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ - ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੂਲ ਰਕਮ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ - ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਸੂਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ — ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਰਕਮ ਉਧਾਰ ਲਈ ਸੀ — ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਖਾਤੇ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਉਧਾਰ ਲੈਣ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਰੱਖੇ — ਉਹੀ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ — ਖਾਤੇ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਨ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਅਥਾਰਟੀਜ਼ - ਪਹਿਲੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਸਹੀ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਸਧਾਰਨ ਇਨਕਾਰ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਸੀ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਕਮ 6.5.2004 ਨੂੰ ਉਧਾਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ 7.5.2004 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ 6.5.2007 ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਛੁੱਟੀ ਸੀ; ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 7.5.2007 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਠੀਕ ਸੀ - ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਇੱਕ ਖਾਸ ਦਰਖਾਸਤ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਖਾਤੇ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਾਤੇ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾ

ਯੋਗ ਸਾਧਨ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ 6.5.2004 ਨੂੰ '1,30,400/- ਦੀ ਰਕਮ ਉਧਾਰ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਬੁੱਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਇਸਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੇ ਟੋਕਨ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਮੱਘਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਫਸਟ ਇੰਸਟੈਂਸ ਦੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਦਾਲਤ ਸਹੀ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਜੋੜੇ ਗਏ ਮੌਖਿਕ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਦਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਸਧਾਰਨ ਇਨਕਾਰ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 12)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਦਾਲਤ ਸਹੀ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ ਕਿ '1,30,400/- ਦੀ ਰਕਮ 6.5.2007 ਨੂੰ ਉਧਾਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 7.5.2004 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ 6.5.2007 ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਛੁੱਟੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਕੱਦਮਾ 7.5.2004 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਠੀਕ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 13)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੀ ਸਟੈਂਡ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 14)

ਕਨਿਸ਼ਕ ਲਖਨਪਾਲ, ਸ੍ਰੀ ਰੰਜਨ ਲਖਨਪਾਲ ਦੇ ਵਕੀਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ.

ਸ਼ੋਖਰ ਧਵਨ, ਜੇ.

(1) ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਮਿਤੀ 23.08.2014 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਡਿਕਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਵਧੀਕ ਸਿਵਲ ਜੱਜ, (ਸੀਨੀਅਰ ਡਵੀਜ਼ਨ), ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਡਿਕਰੀ ਮਿਤੀ 19.03.2013 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(2) ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(3) ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਨੇ '2,00,816/- ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ '1,30,400/- ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਵਜੋਂ ਅਤੇ '70,416/- ਵਿਆਜ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। 06.05.2004 ਤੋਂ 05.05.2007 @ 18% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ। ਮੁਦਈ ਫਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨਾਲ ਖਾਤਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਮੁਦਈ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ

ਆਪਣੀ ਫਸਲ ਵੇਚਦੀ ਸੀ। ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਵਿਦਰਾਜ ਅਰਥਾਤ 'ਰੋਕਾਰ ਬਾਹੀ' ਅਤੇ ਬਹੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਖਾਤੇ

ਟੈਕਸ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਅੱਗੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। 06.05.2004 ਨੂੰ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ '1,30,400/- ਦੀ ਰਕਮ ਨਕਦ ਵਿੱਚ ਉਧਾਰ ਲਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ 18% ਪ੍ਰਤੀ ਸਲਾਨਾ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਸੰਬੰਧਤ ਐਂਟਰੀ ਫਰਮ ਦੀਆਂ ਅਕਾਊਂਟਸ ਬੁੱਕਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੱਘਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਨੇ ਵੀ ਗਵਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਮੰਗ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੂਲ ਰਕਮ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਹਿਲੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

(4) ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੜਿਆ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਦੇ 1,30,400/- ਦੀ ਰਕਮ ਉਧਾਰ ਲਈ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਮੱਘਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਦੇ ਮੁਦਈ ਦੀਆਂ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਤ ਐਂਟਰੀਆਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਫਸਲ ਮੁਦਈ ਫਰਮ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ 'ਹੈਰੀ 2004' ਤੱਕ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਦਈ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਸਹੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਫਸਲ ਵੇਚਣੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੁਦਈ ਫਰਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖਾਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਲਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁਦਈ ਫਰਮ ਨੇ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾ ਲਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਮੁਦਈ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਫਸਲ ਵੇਚਣੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਮੁਦਈ ਵੱਲੋਂ ਫਰਜ਼ੀ ਐਂਟਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਕਾਊਂਟਸ ਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। '50,000/- ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਸਿਰਫ ਚੈੱਕ ਜਾਂ ਡਰਾਫਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੁਦਈ ਮੂਲ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕੋਈ ਰਕਮ ਵਸੂਲਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

(5) ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਮੁੱਦੇ ਫਰਸਟ ਇੰਸਟੈਂਸਟ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

- 1) ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ 06.05.2004 ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਤੋਂ 1,30,400/- ਦੀ ਰਕਮ ਉਧਾਰ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਫਰਮ ਦੀਆਂ ਖਾਤਾ ਬੁੱਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਐਂਟਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ
- 2) ਕੀ ਮੁਦਈ ਫਰਮ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਖਾਤਾ ਬੁੱਕਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ
- 3) ਕੀ ਮੁਦਈ ਫਰਮ ਦੀ ਅਕਾਊਂਟ ਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 06.05.2004 ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਜਾਅਲੀ ਅਤੇ ਮਨਘੜਤ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ

- 4) ਕੀ ਸੂਟ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ
- 5) ਕੀ ਮੁਦਈ ਮੁਦਈ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ?
ਓ.ਪੀ.ਪੀ

6) ਕੀ ਮੁਦਈ ਕੋਈ ਵਿਆਜ ਵਸੂਲਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕਿਸ ਦਰ 'ਤੇ?
 PAL
 COMMISSION AGENT (Shekher Dhawan, J)
 ਓ.ਪੀ.ਪੀ

7) ਰਾਹਤ.

(6) ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਟ ਇੰਸਟੈਂਸਟ ਦੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 1, 2 ਅਤੇ 3 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ '1,30,400 ਦਾ ਨਕਦ ਕਰਜ਼ਾ/ਐਡਵਾਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। /- 06.05.2004 ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਤੋਂ। ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੰਕ ਨੰ. 4 ਤੋਂ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਖੋਜ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਫਿਟ ਇੰਸਟੈਂਸਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ 06.05.2004 ਤੋਂ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ, ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(7) ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਨੇ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਸੰਗਰੂਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਕੋਰਟ ਆਫ ਫਿਟ ਇੰਸਟੈਂਸਟ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(8) ਫਿਟ ਅਪੀਲੀ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 23.08.2014 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਡਿਕਰੀ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਰਾਹ ਆਇਆ ਹੈ।

(9) ਬਹਿਸ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਕਨਿਸ਼ਕ ਲਖਨਪਾਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਸਿੱਖਿਅਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਐਡਵਾਂਸਮੈਂਟ ਅਤੇ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖੋਜ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁਦਈ ਫਰਮ ਕੋਲ ਪੰਜਾਬ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਮਨੀ ਲੈਂਡਰਜ਼ ਐਕਟ, 1938 (ਹਰਿਆਣਾ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮਨੀ ਲੈਂਡਿੰਗ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ **ਨਈਂ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਸੁਰੇਂਦਰ** ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਫਿਟ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 23.08.2014 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

(10) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਜ਼ਬਾਨੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਸਬੂਤ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਰਲ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਮੁਦਈ ਫਰਮ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ/ਐਡਵਾਂਸ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਣਾ ਸੀ।

ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨ ਤੋਂ
 2015 (1) RCR (Civil) 108

ਬਾਅਦ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(11) **ਸੰਤੋਸ਼ ਹਜ਼ਾਰੀ ਬਨਾਮ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਤਿਵਾਈ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੁਆਰਾ ਐਲ.ਆਰ. 2**, ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਫਰੇਮ।

(12) **ਬਨਾਮ ਸੁਰੇਂਦਰ (ਸੁਪੈਰਾ)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਹੱਥ ਵਿਚਲੇ ਕੇਸ ਵਿਚ, ਮੁਦਈ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾ ਯੋਗ ਸਾਧਨ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ 06.05.2004 ਨੂੰ '1,30,400/- ਦੀ ਰਕਮ ਉਧਾਰ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਇਸਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਟੈਕਨ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਖਾਤੇ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਸਨ। ਇਹੀ ਇੰਦਰਾਜ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਮੱਘਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਲਰਨਡ ਕੋਰਟ ਆਫ ਫਿਟ ਇੰਸਟੈਂਸ ਨੇ ਸਹੀ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੌਖਿਕ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਸਾਧਾਰਨ ਇਨਕਾਰ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(13) ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਫਿਟ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਦਾਲਤ ਸਹੀ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ ਕਿ '1,30,400/- ਦੀ ਰਕਮ 06.05.2004 ਨੂੰ ਉਧਾਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 07.05.2004 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ 06.05.2007 ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਛੁੱਟੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਕੱਦਮਾ 07.05.2007 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਠੀਕ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੌਰਾਨ ਫਿਟ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(14) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੀ ਸਟੈਂਡ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਐਮ ਜੈਨ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰਭੂਪ੍ਰੀਤ

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੇ

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਜਵਾਬਦੇਹ

2014 ਦੇ FAO ਨੰ. 4444

ਮਾਰਚ 30, 2015

ਰੇਲਵੇ ਐਕਟ, 1989 — Ss.123 ਅਤੇ 124-A — ਰੇਲ ਦੁਰਘਟਨਾ — ਮੁਆਵਜ਼ਾ — ਸਖਤ ਦੇਣਦਾਰੀ — ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਰੇਲਗੱਡੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ — ਕਿਉਂਕਿ ਰੇਲਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਭੀੜ ਸੀ, ਉਹ ਰੇਲਗੱਡੀ ਤੋਂ ਫਿਸਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਅਤੇ ਰੇਲਗੱਡੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ — ਰੇਲਵੇ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ - ਰੇਲਵੇ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਕੰਮ 'ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਘਟਨਾ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੇਲਗੱਡੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸੱਟ ਲੱਗਣਾ, ਜੋ ਕਿ ਹੌਲੀ ਰਫਤਾਰ 'ਤੇ ਸੀ, 'ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗਣ' ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ - ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੱਟ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਕਾਹਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਰੇਲਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਚੱਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਧਾਰਾ 124 ਏ ਰੇਲ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਖਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕੇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ 124A, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਕਿ ਕਸੂਰ ਕਿਸ ਦਾ ਸੀ - ਮ੍ਰਿਤਕ ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਮੁਸਾਫਰ ਸੀ ਅਤੇ ਰੇਲਗੱਡੀ ਤੋਂ ਫਿਸਲਣ ਅਤੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਅਤੇ ਰੇਲਗੱਡੀ ਵਿਚਕਾਰ ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਘਟਨਾ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ - ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੇਲਵੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 124-ਏ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਰੋਧਕ ਧਾਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਰੇਲਵੇ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੀ 'ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਘਟਨਾ' ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਯਾਤਰੀ ਦੀ ਮੌਤ ਜਾਂ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਨੁਕਸਾਨ।

(ਪੈਰਾ ੯)

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਅਤੇ ਰੇਲਵੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 129 ਅਤੇ 124-ਏ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ:

(15) ਜਿਸ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ੀਮਤੀ. ਅਬਜਾ ਦੀ ਮੌਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 124A ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰ ਗਿਆ